

Příloha 1: Otázky rozhovoru

1. Jak je na vašem pracovišti realizováno kariérové poradenství pro lidi s duševní poruchou? (Jakou má formu?) Představte, prosím, jaké služby konkrétně nabízíte. (Co tvoří Vaši nabídku služeb?)
2. V čem je, podle Vašeho názoru, toto poradenství odlišné od klasického? Prosím, konkrétně popište.
3. Jaké formy a metody práce využíváte? Pracujete více individuálně nebo skupinově s klienty?
4. Kdo ve vaší organizaci zajišťuje kariérové poradenství? Kolik máte vlastních (interních) poradců? Využíváte externí poradce?
5. Uveďte, prosím, konkrétní druhy onemocnění, se kterým se setkáváte a jací účastníci tvoří Vaši klientelu.
6. Která témata/problémy řešíte nejčastěji? Prosím, uveďte konkrétně.
7. Pokud je to potřebné, doporučujete klientům jiný druh pomoci či poradenství? Pokud ano, uveďte, prosím, jakou cestu volíte.
8. Jakým způsobem Vaše služby propagujete, aby o nich potenciální klienti dozvěděli?
9. Vzděláváte se sám/sama dále v oblasti kariérového poradenství? Jaké kurzy využíváte? Prosím, uveďte konkrétní kurzy či organizace, které se Vám osvědčily.
10. Prosím, popište jeden příběh poradenství ve vaší organizaci, kdy pracujete s klientem s duševním onemocněním.

Příloha 2: Autentické přepisy rozhovorů

ELSA

1. Jak je na vašem pracovišti realizováno kariérové poradenství pro lidi s duševní poruchou? (Jakou má formu?)

Představte, prosím, jaké služby konkrétně nabízíte. (Co tvoří Vaši nabídku služeb?)

- *Naše poradenství je realizováno především způsobem přípravy na povolání, jestli je daný člověk schopen zvládnout studium, a jestli je připraven na zátěž v pracovním procesu. I když je někdo dostudovaný, neznamená to, že musí pracovat ve stejném oboru. Naší formou je pohovor a dále využívají studenti služeb kariérního centra ČVUT na rektorátu, kde probíhá testování, konzultace a pracuje se i s životopisy.*

2. V čem je, podle Vašeho názoru, toto poradenství odlišné od klasického? Prosím, konkrétně popište.

- *Jiné je v zohledňování schopnosti a způsobu fungování klienta, který je limitován projevy psychického onemocnění. Hledají se silné stránky nejen ve vlastnostech, ale i jak překonat projevy diagnózy.*

3. Jaké formy a metody práce využíváte? Pracujete více individuálně nebo skupinově s klienty?

- *Individuálně, více studentů nechtělo skupinový projekt, jelikož je více druhů handicapu, je v ELSE sebe rozvojová skupina, kde se probírají témata například jak na efektivní učení. Etické zásady dodržujeme, a tak jsme vázání mlčenlivostí.*

4. Kdo ve vaší organizaci zajišťuje kariérové poradenství? Kolik máte vlastních (interních) poradců? Využíváte externí poradce?

- *Kariérové poradenství řešíme okrajově, hlavním tématem je u nás řešení studia, máme zde tři internisty.*

5. Uveďte, prosím, konkrétní druhy onemocnění, se kterým se setkáváte a jací účastníci tvoří Vaši klientelu.

- *Deprese, úzkost, bipolární afektivní porucha, schizofrenie, autisté a smíšené poruchy, jako depresivně-úzkostný syndrom, dále anorexie nebo hraniční porucha osobnosti.*

- 6. Která témata/problémy řešíte nejčastěji? Prosím, uveďte konkrétně.**
- *Schopnost pracovat a na jaké úrovni. Jestli je vhodné jít níže s uplatněním vůči úrovni dosažené vysoké školy a diplomu. Jestli není vhodnější například manuální práce ve skladu, jestli je možné uplatnění v oboru daného vzdělávání.*
- 7. Pokud je to potřebné, doporučujete klientům jiný druh pomoci či poradenství? Pokud ano, uveďte, prosím, jakou cestu volíte.**
- *Volíme cestu neziskových organizací, jako jsou: Podané ruce, Baobab, Ledovec, Břehovka a Ondřejov.*
- 8. Jakým způsobem Vaše služby propagujete, aby o nich potenciální klienti dozvěděli?**
- *Propagujeme je na Facebooku, na našich webových stránkách, dále máme letáky a také jsou informace na školním informačním systému KOS.*
- 9. Vzděláváte se sám/sama dále v oblasti kariérového poradenství? Jaké kurzy využíváte? Prosím, uveďte konkrétní kurzy či organizace, které se Vám osvědčily.**
- *Nevyužíváme kurzy ani organizace, naši hlavní náplní je pomoc při studiu.*
- 10. Prosím, popište jeden příběh poradenství ve vaší organizaci, kdy pracujete s klientem s duševním onemocněním.**
- *Setkala jsem se s případem, kdy student špatně zvolil školu a studium bylo velmi náročné. Nakonec zvolil cestu méně náročného studia. Bohužel nemáme zpětné vazby od našich studentů, jen když se nám ozvou, podobně jako vy.*

GREEN DOORS

- 1. Jak je na vašem pracovišti realizováno kariérové poradenství pro lidi s duševní poruchou? (Jakou má formu?) Představte, prosím, jaké služby konkrétně nabízíte. (Co tvoří Vaši nabídku služeb?)**
- *Nabízíme služby klientům, kteří u nás podepíší smlouvu o poskytování služby. Jedná se o krátkodobý program, většinou jde o 5 až 6 setkání. V programu pracujeme s mapováním oblastí, kdy jde o studium, praxi, předchozí zkušenosti a volný čas. Utváříme s klientem myšlenkovou mapu a zjišťujeme jeho silné stránky – například silná stránka sportovce je, že je*

vytrvalý. Poté vedeme rozhovor s klienty a podle potřeby sepisujeme motivační dopis. Také pracujeme s RAISEC testem, dále s mapováním díky motivačním kartám, kdy se zjišťují hodnoty a motivace k práci.

2. V čem je, podle Vašeho názoru, toto poradenství odlišné od klasického? Prosím, konkrétně popište.

- *Jelikož se zabýváme pouze kariérovým poradenstvím pro lidi se speciálními potřebami, nemám srovnání.*

3. Jaké formy a metody práce využíváte? Pracujete více individuálně nebo skupinově s klienty?

- *Pracujeme více individuálně, a využíváme k tomu rozhovor, testy, myšlenkové mapy. Pracujeme i s kartami.*

4. Kdo ve vaší organizaci zajišťuje kariérové poradenství? Kolik máte vlastních (interních) poradců? Využíváte externí poradce?

- *Jsem to pouze já (paní Michaela Kralertová).*

5. Uveďte, prosím, konkrétní druhy onemocnění, se kterým se setkáváte a jací účastníci tvoří Vaši klientelu.

- *Podle MKN (Mezinárodní klasifikace nemocí) pracujeme s F20, F30 a F60. Jsou to: schizofrenie, afektivní poruchy (poruchy nálad, také sem patří bipolární afektivní porucha) a poruchy osobnosti. Jedná se o deprese, poruchy nálady a poruchy osobnosti.*

6. Která témata/problémy řešíte nejčastěji? Prosím, uveďte konkrétně.

- *Primárně jsem zaměřená na schizofrenii, ale také se často setkáváme s poruchami nálad, s obsedantně kompulsivní poruchou.*

7. Pokud je to potřebné, doporučujete klientům jiný druh pomoci či poradenství? Pokud ano, uveďte, prosím, jakou cestu volíte.

- *V Green Doors se zaměřujeme hlavně na hledání práce, když není klient stabilizován, tak mu doporučujeme CDZ (centrum duševního zdraví, kde řeší bydlení, volný čas. Pokud někdo řeší bydlení a dluhy, opět odkazujeme na CDZ. Poté odkazujeme na stacionáře (Bohnice a Karlov).*

8. Jakým způsobem Vaše služby propagujete, aby o nich potenciální klienti dozvěděli?

- *Propagujeme je na webových stránkách, přes Facebook, a také rozesíláme emaily o akcích klientům. Také o naší organizaci ví v pavilonech – Bohnice, Karlov a další stacionáře.*

9. Vzděláváte se sám/sama dále v oblasti kariérového poradenství? Jaké kurzy využíváte? Prosím, uveďte konkrétní kurzy či organizace, které se Vám osvědčily.

- *Když jsem přišla do Green Doors, měla jsem kurz na práci s motivačními kartami a také jsem prošla školením přímo od naší organizace.*

10. Prosím, popište jeden příběh poradenství ve vaší organizaci, kdy pracujete s klientem s duševním onemocněním.

- *Klientka 27 let, léčila se s maniodepresivní psychózou po dobu 2 let, byla 4x hospitalizovaná. V době, kdy přišla do naší organizace, docházela 3krát týdně do stacionáře. Začínala v naší organizaci ve službě pracovní rehabilitace (tréninky v kavárnách). Poté, co prošla tréninky, nastoupila ve službě Začleňování na trh práce do programu Kariérové poradenství. Měla vystudované Lyceum s matematicko-ekonomickým zaměřením a následně vysokou školu – obor IT (Bc.). Po jejím dokončení si byla jistá, že IT není obor, ve kterém by chtěla pracovat. Pracovní zkušenosti měla pouze v gastronomii (v rámci našich tréninků). Do Kariérového poradenství přišla s cílem zjistit, jakým směrem se ve své kariéře dál vydat. V rámci mapování silných stránek jsme zjistily, že je velmi matematicky nadaná, už jako malá chodila na matematické olympiády, ráda pracuje s čísly, ale zároveň má ráda kontakt s lidmi, je velmi společenská a má profesionální vystupování, je velmi pečlivá a důsledná ve své práci, umí pracovat s penězi, zvládá práci pod tlakem. Má jazykové znalosti angličtiny, ruštiny a němčiny. Když v rámci další techniky maluje její ideální svět práce, zobrazí kancelář, práci s počítačem a čísly, pomoc ostatním lidem, chtěla by být užitečná. V testu RAISEC jí vychází kód RSC. Mezi nejdůležitější hodnoty v práci zařadila smysl, pravidla a řád, výkon. Na základě těchto a dalších technik a společných rozhovorů jsme došly k tomu, že by se klientka mohla hodit na*

práci např. účetní/daňové poradkyně apod. Kombinovala by tam práci s lidmi a o samotě, uplatnila by svou preciznost, matematické dovednosti a znalost ekonomie. Zároveň by její práce byla užitečná pro ostatní lidi. Od klientky jsem měsíc po skončení programu dostala zprávu, že získala místo na pozici asistentky daňové poradkyně. Obchází klienty a pomáhá se zpracováním daňových přiznání atd. Zároveň si dodělává rekvalifikační kurz daňové poradkyně, aby poté mohla dělat sama na sebe. V tomto oboru je nyní už přes rok a je velmi spokojená.

Univerzita Palackého v Olomouci

1. Jak je na vašem pracovišti realizováno kariérové poradenství pro lidi s duševní poruchou? (Jakou má formu?) Představte, prosím, jaké služby konkrétně nabízíte. (Co tvoří Vaši nabídku služeb?)

- *Naše vysokoškolské centrum podpory studentů se specifickými potřebami se primárně na kariérové poradenství nezaměřuje, ale směřujeme studenty na centrum kariérového poradenství ve škole (konkrétně Univerzita Palackého v Olomouci). Hlavně se pokoušíme o vychytávání studentů, aby si vybrali správný a zvládnutelný obor. Oslovujeme a spolupracujeme s centrem kariérového poradenství a s našimi studenty sepisujeme životopis, většinou se jedná o poruchy autistického spektra. Pokud za námi přijde student střední školy, a neví si rady, jde na naše dny otevřených dveří a po našem poradenství se rozhoduje, jaký obor zvolí a jestli má možnost dobrého uplatnění.*

2. V čem je, podle Vašeho názoru, toto poradenství odlišné od klasického? Prosím, konkrétně popište.

- *Jelikož nemáme zkušenosti s klasickým kariérovým poradenstvím, nemáme s čím porovnat. Ale řekla bych, že se liší v zohlednění aktuální situace a jestli je student ve fázi relapsu či je stabilizován natolik, aby zvládl studium. Jedná se o hodnocení detailního zdravotního stavu a možnost budoucího uplatnění.*

3. Jaké formy a metody práce využíváte? Pracujete více individuálně nebo skupinově s klienty?

- *Zatím nejsem oficiálně terapeutka, ale neděláme skupinové terapie, ani ty individuální. Naše práce je nejčastěji rozhovor a psaní životopisu, forma našeho sezení je konzultace.*

- 4. Kdo ve vaší organizaci zajišťuje kariérové poradenství? Kolik máte vlastních (interních) poradců? Využíváte externí poradce?**
- *Jak jsem již říkala, kariérové poradenství zajišťuje centrum kariérového poradenství, ale konkrétně zde máme 8 lidí, kteří se věnují studentům v různých oblastech, k nim také patří ředitelka, jsou to koordinátoři pro jednotlivé studenty.*
- 5. Uveďte, prosím, konkrétní druhy onemocnění, se kterým se setkáváte a jací účastníci tvoří Vaši klientelu.**
- *Nejčastěji se setkáváme s poruchami autistického spektra, dále schizofrenie, také Aspergerův syndrom, bipolární afektivní poruchy a úzkostné poruchy. Objevuje se zde i paranoidní a obsedantně kompulsivní poruchy. I kombinace, jako je úzkostně depresivní porucha.*
- 6. Která témata/problémy řešíte nejčastěji? Prosím, uveďte konkrétně.**
- *V rámci kariérového poradenství se jedná o poruchy autistického spektra a o úzkostné poruchy. Také s formou schizofrenie, kde jde o „přežití“ studenta, jelikož při destabilizaci stavu nemá student na kariérové poradenství myšlenky.*
- 7. Pokud je to potřebné, doporučujete klientům jiný druh pomoci či poradenství? Pokud také ano, uveďte, prosím, jakou cestu volíte.**
- *Opět odkazujeme na centrum kariérového poradenství na škole, a na složky sociální rehabilitace jako je organizace Za sklem nebo centrum duševního zdraví Mana.*
- 8. Jakým způsobem Vaše služby propagujete, aby o nich potenciální klienti dozvěděli?**
- *U našich služeb není potřeba propagace velká (máme okolo 400 studentů), ale informace máme na webových stránkách, a také jezdíme se speciálními workshopy a také máme letáky, Facebook nemáme.*
- 9. Vzděláváte se sám/sama dále v oblasti kariérového poradenství? Jaké kurzy využíváte? Prosím, uveďte konkrétní kurzy či organizace, které se Vám osvědčily.**
- *Nevzdělávám se dál v oblasti kariérového poradenství, ale pracujeme na několika projektech univerzity.*

10. Prosím, popište jeden příběh poradenství ve vaší organizaci, kdy pracujete s klientem s duševním onemocněním.

- *Přišel k nám student, který s námi zkonzultoval studijní obor a uplatitelnost v oboru, sepsali jsem životopis a zjišťovali jsem, co ho baví. Nakonec si zvolil jazykový obor, kdy po vystudování bude tlumočnick a také může překládat knihy. Dlouho jsme obor vybírali, a dokonce se měl uskutečnit výjezd do zahraničí s mojí asistencí, ale pandemie tento plán přerušila.*

Univerzita Karlova

1. Jak je na vašem pracovišti realizováno kariérové poradenství pro lidi s duševní poruchou? (Jakou má formu?) Představte, prosím, jaké služby konkrétně nabízíte. (Co tvoří Vaši nabídku služeb?)

- *Služba Diagnostika kariérních a osobnostních předpokladů je otevřená všem studentům a zaměstnancům UK, tedy i lidem trpícím duševní poruchou. Jedná se o testy profesní psychodiagnostiky (test inteligence, test osobnosti a test zájmů). Cílem je nasměrovat studenty na pracovní uplatnění, které je v souladu s jejich předpoklady.*

2. V čem je, podle Vašeho názoru, toto poradenství odlišné od klasického? Prosím, konkrétně popište.

- *Nerozumím otázce. Klasického kariérového? Klasického pro zdravé klienty? Profesní diagnostika pro lidi trpícím duševním onemocněním je stejná jako pro zdravé. Při interpretaci je třeba mít na zřeteli, že se tito lidé mohou hodně podceňovat, což může ovlivnit test osobnosti, dále to, že mohou mít dočasně snížené kognitivní funkce (test inteligence) a, že mohou mít např, v případě depresí snížené hodnoty v testu zájmů („nic je aktuálně nezajímá a netěší“).*

3. Jaké formy a metody práce využíváte? Pracujete více individuálně nebo skupinově s klienty?

- *Individuálně.*

4. Kdo ve vaší organizaci zajišťuje kariérové poradenství? Kolik máte vlastních (interních) poradců? Využíváte externí poradce?

- *Poradna UK Pointu využívá externí poradce, paní Slavíková s námi spolupracuje už několik let, proto jsem s prosbou o vyplnění dotazníku oslovila*

ji. Máme ještě jednu kariérní poradkyni, ta s námi spolupracuje posledního půl roku.

- 5. Uveďte, prosím, konkrétní druhy onemocnění, se kterým se setkáváte a jací účastníci tvoří Vaši klientelu.**
 - *Depresivní klienti nejčastěji, bipolární afektivní porucha zřídka.*
- 6. Která témata/problémy řešíte nejčastěji? Prosím, uveďte konkrétně.**
 - *Pochybnosti ohledně rozhodnutí v profesním směřování.*
- 7. Pokud je to potřebné, doporučujete klientům jiný druh pomoci či poradenství? Pokud ano, uveďte, prosím, jakou cestu volíte.**
 - *Doporučuji psychologické poradenství na UK Pointu případně krizovou intervenci RIAPS.*
- 8. Jakým způsobem Vaše služby propagujete, aby o nich potenciální klienti dozvěděli?**
 - *Služby propagujeme na webových stránkách poraden, v Newsletterech a v prezentaci na začátku akademického roku. Informace o našich službách jsou také v informační brožuře pro studenty.*
- 9. Vzděláváte se sám/sama dále v oblasti kariérového poradenství? Jaké kurzy využíváte? Prosím, uveďte konkrétní kurzy či organizace, které se Vám osvědčily.**
 - *Koučovací výcvik – Qed Group*
 - *Jsem psycholog, takže dále mám psychologické a terapeutické výcviky.*
- 10. Prosím, popište jeden příběh poradenství ve vaší organizaci, kdy pracujete s klientem s duševním onemocněním.**
 - *Student 26 let přichází na Diagnostiky osobnostních a kariérních předpokladů. Při rozhovoru se ukáže, že ho sužují sebekritické a sebedestruktivní myšlenky. Stěžuje si na únavu a špatné soustředění. Testy inteligence vychází nízko i přes to, že klient uvádí, že před několika lety měl IQ hodně vysoké. Doporučuji mu obrátit se na psychologické poradenství nebo psychoterapii (depresivní symptomatika).*